

XIZI RAYONU ÜZRƏ HƏRBİ XİDMƏTƏ ÇAĞIRILAN GƏNCLƏRİN GÖRMƏ ORQANI XƏSTƏLİKLƏRİNİN RASTGƏLMƏ TEZLİYİ

Xızı Rayon Mərkəzi Xəstəxanası, Xızı şəh., Azərbaycan

Açar sözlər: *hərbi xidmət, görmə orqanının xəstəlikləri, refraksiya qüsurları*

Müasir dövrimizdə görmə patologiyaları artmaqda davam edir. Korluqla və görmə pozulmaları ilə bir sıra mübarizə planlarının olduğu dövrdə müxtəlif populyasiya və yaş qruplarında bu patologiyalar üzrə geniş təhlillərə ehtiyac yaranır. Hərbi çağırış yaşına çatmış oğlanlar arasında görmə orqanı patologiyalarının və hərbi xidmətə yararsızlığa gətirib çıxaran xəstəliklərin statistik araşdırılması vacib məsələlərdəndir.

Hərbi çağırış yaşında olan oğlanlar arasında oftalmoloji xəstəliklərin erkən mərhələdə aşkar edilməsi və erkən müalicə planının təyini onların reabilitasiyası baxımından olduqca vacibdir. Bu həm əhalinin, xüsusən gənclərin sağlamlığı, həm də dövlətə xidmət baxımından olduqca əhəmiyyətlidir. Xəstəliklərin daha erkən mərhələlərində skriningi daha uğurlu nəticələr əldə etməyə şərait yaradır.

Hərbi xidmət Azərbaycan respublikasında çağırış yaşına çatmış gənc oğlanlar üçün mütləqdir. Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanununda göstərilir ki, 18 yaşına çatmış və sağlamlıq vəziyyətinə görə hərbi xidmətə yararlı hər bir kişi cinsli vətəndaşı həqiqi hərbi xidmət keçməlidir. Qanun layihəsində göstərilir ki, vətəndaşlar müddətli həqiqi hərbi xidmətə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının aktı əsasında ildə dörd dəfə - yanvar, aprel, iyul və oktyabr ayları olmaqla çağırılırlar. Vətəndaşların müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırışını keçirtmək üçün yaradılmış çağırış komissiyasının işində həkim mütəxəssislər (cərrah, terapevt, nevropatoloq, psixiatr, oftalmoloq, otorinolaringoloq, stomatoloq, dermato-venereoloq, psixoloq) iştirak etməlidirlər. Bu zaman digər orqanlarla yanaşı görmə orqanı da mütləq qaydada tibbi müayinədən keçirilir [1].

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2008-ci il 29 fevral tarixli, 59 nömrəli qərarı ilə Hərbi-həkim Ekspertizası Haqqında Əsasnamə təsdiq edilmişdir. Bu Əsasnamə “Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanına, “Azərbaycan Respublikasında hərbi xidmətə çağırışın əsasları haqqında” və “Hərbi xidmətkeçmə haqqında Əsasnamə”nin təsdiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının qanunlarına əsasən hazırlanmışdır və müvafiq olaraq hərbi-həkim ekspertizasının təşkili və aparılması qaydasını, hərbi qulluqçuların, hərbi xidmətə çağırılan və ya hərbi xidmətə könüllü (kontrakt üzrə) daxil olan vətəndaşların sağlamlıq vəziyyətinə dair tələbləri müəyyən edir [2].

Hərbi xidmət keçmək üçün çağırışçılar kifayət qədər yüksək sağlamlıq göstəricilərinə malik olmalıdırlar. Ordu sıralarına qatılmaq üçün bütün orqanlarla yanaşı, görmə orqanı da qanunvericilikdə göstəriləyi qaydada hərbi həkim ekspertizası tərəfindən müayinə edilir. Sağlamlıq kriteriyalarından biri kimi də sağlam görmə qabiliyyəti mütləqdir. Gözün bir orqan kimi funksiyalarının pozulmasına səbəb olan patoloji vəziyyəti, xəstəlikləri aşkarlandıqda çağırışçıların hərbi xidmətə yararlılıq və ya yararsızlıq dərəcələri qanunvericiliyə uyğun şəkildə qiymətləndirilir.

Çağırışçılarda görmə qüsurlarının düzgün qiymətləndirilməsi və onların sağlamlığının təmin edilməsində, xəstəliyin fəsadlaşmadan aradan qaldırılmasında aparılan tədqiqat işlərinin də böyük rolu vardır. Belə ki, hərbi çağırışçılarda keratokonusun erkən diaqnostikasının tədqiqinə aid iş aparılmışdır [3]. Bundan başqa hərbi xidmətə çağırış vaxtı çatmış oğlanlarda göz xəstəliklərinin yayılma tezliyinin və xidmətə yararsızlıq səviyyəsinin təhlili bəzi xarici tədqiqatçıların işlərində öz əksini tapmışdır [4,5,6]. Bu problemin aktuallığı hərbi xidmətə çağırılan gənclərin sağlamlıqlarının düzgün qiymətləndirilməsi və bir sıra oftalmoloji xəstəliklərin profilaktikasında istiqamət planlarının hazırlanması baxımından böyük rol oynamaqdadır. Xızı rayonu üzrə hərbi xidmətə çağırılan gənclər arasında belə bir tədqiqat ilk dəfə aparılmışdır.

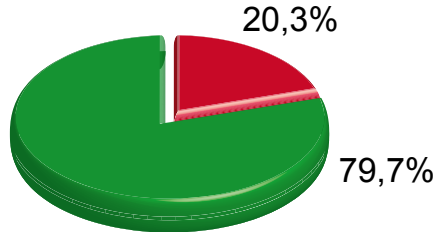
İşin məqsədi – Xızı rayonunda 3 çağırış müddəti ərzində hərbi xidmətə çağırılan gənclər arasında görmə orqanı patologiyasını tədqiq və təhlil etmək.

Material və metodlar

Tədqiqat Xızı Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının Hərbi-həkim ekspertiza komissiyasının yoxlaması əsasında həyata keçirilmişdir. Tədqiqatda 2015-ci ilin may-dekabr ayları ərzində hərbi xidmətə çağırılmış və hərbi həkim komissiyasında müayinədən keçən 74 çağırışçı müayinə edilmişdir. Müayinə korreksiyasız və korreksiya ilə görmə itiliyinin müayinəsi, gözdaxili təzyiqin ölçülməsi, refraktometriya, gözün hərəkəti aparatının müayinəsi, yarıqlı lampa ilə gözün ön seqmentinin müayinəsi və göz dibinin oftalmoskopik müayinəsi şəkildə həyata keçirilmişdir. Tədqiqat nəticəsində həmin dövr çağırışçılarında oftalmoloji xəstəliklərin yayılma tezliyi təyin olunmuşdur.

Nəticələr və onların müzakirəsi

Tədqiqat nəticəsində Xızı rayonunda hərbi həkim komissiyasından keçən 18 yaşları tamam olmuş, 3 çağırış müddəti dövrü – 2015-ci ilin iyul, oktyabr və 2016-cı ilin yanvar çağırışı üçün müayinədən keçmiş 74 hərbi çağırışçı arasında 15 namizəddə gözün müxtəlif patologiyaları aşkar edilmişdir. Alınan nəticələr şəkil 1-də göstərilmişdir (şəkil 1).

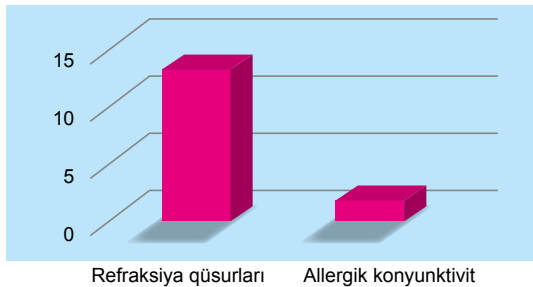

Şək. 1. Çağırışçıların sağlamlıq (79.7%) və patologiya (20.3%) göstəriciləri

Onlardan 35-i iyul, 13-ü oktyabr və 26-sı yanvar çağırışı üçün müayinədən keçənlərdir. Aşkarlanmış 15 göz patologiyasından 13-ü refraksiya qüsurlarından ibarət olub, tapılmış xəstəliklərin 86,7%-ni təşkil etmişdir (şəkil 2).

Xızı rayonu əhalisi arasında aparılan dispanserizasiya çərçivəsində də 18 yaşdan yuxarı şəxslər arasında gözün və onun əlavə aparatının xəstəliklərinin rastgəlmə tezliyinin təyini zamanı refraksiya qüsurlarının üstünlük təşkil etdiyi və aşkarlanmış xəstəliklərin 35%-ni təşkil etməsi təyin olunmuşdur [7]. Refraksiya qüsurları cədvəldə göstəriləndi kimi, rastgəlmə sayı və faizi olmaqla təsnif olunub (cədvəl). Hərbi xidmətə yararsızlıqda müxtəlif göz xəstəliklərinin rolunu əks etdirən bəzi tədqiqat işlərində də çağırışçıları arasında refraksiya qüsurlarının üstünlük təşkil etməsi məlumdur [5,6]. Belə ki, Aleksandrov və b. tərəfindən Rusiya ordusunun şimali dəniz donanması çağırışçılarında refraksiya qüsurlarının yayılma tezliyinin 17% təşkil etdiyi qeyd olunub [4].

Michal S. və başqaları Polşada 12 il ərzində çağırışçı və hərbiçilər arasında müxtəlif göz xəstəliklərinin yayılması və hərbi xidmətə yararsızlıq hallarının təhlilini aparmışdılar. Onlar ordu sıralarından xaric olma faktoru kimi birinci yerdə refraksiya qüsurlarının dayandığını aşkarlamışdılar. Refraksiya qüsurlarının 75%-ni isə miopiyanın təşkil etdiyi göstərilmişdir [5].

Şək 2. Aşkarlanmış patologiyalar

Xızı rayonunda hərbi xidmətə çağırılan gənclər arasında aparılmış bu tədqiqatda miopiya daha çox rast gəlinib və aşkarlanmış refraksiya qüsurlarının 30,8%-ni təşkil etmişdir (bura zəif, orta və yüksək dərəcəli miopiya daxildir). Böyük Britaniyada Diqnan və b. tərəfindən aparılmış analoji tədqiqatda da hərbi xidmətə yararsızlıq faktoru kimi refraksiya qüsurlarından miopiyanın üstünlük təşkil etdiyi qeyd edilib [6]. Həmçinin Xızı rayonunda əhali arasında aparılan tədqiqatda hipermetropiya və astigmatizm ilə müqayisədə miopiyanın daha geniş yayılması aşkar edilmişdir [8].

Cədvəl

Aşkarlanmış refraksiya qüsurları

REFRAKSİYA QÜSURLARI	Sayı	%-lə
	13	100%
Miopiya	4	30.8%
Hipermetropiya	1	7.7%
Mürəkkəb miopik astigmatizm	2	15.4%
Sadə miopik astigmatizm	3	23%
Mürəkkəb hipermetropik astigmatizm	1	7.7%
Sadə hipermetropik astigmatizm	1	7.7%
Qarışq astigmatizm	1	7.7%

Refraksiya qüsuru nəticəsində 2 çağırışçıda bir gözün ambliopiyası, 1 nəfərdə xarici çəpgözlük və 1 nəfərdə isə göz dibində miopik xorioretinal distrofiya aşkarlanmışdır. Attebo və digərləri tərəfindən Avstraliyanın Sidney şəhərində yaşlı şəxslərdə apardıkları tədqiqatda ambliopiyanın səbəbinin 50% anizometriya, 19% strabismus, 27% ambliopiya və strabismus birgə və cəmi 4% vizual görmədən məhrum olmanın nəticəsi kimi göstərilmişdir [9].

Çağırışçılar arasında refraksiya qüsurlarından sonra aşkarlanmasına görə ikinci yerdə allergik konyunktivit olmuş və aşkarlanmış xəstəliklərin 13,3%-ni təşkil etmişdir. Bu patologiya yay çağırışçılarında rast gəlinmişdir və həmin fəsildə insolyasiyanın intensiv olması ilə əlaqələndirilir. Xızı rayonunda aparılan dispanserizasiya çərçivəsində də konyunktivanın xəstəliklərinin 22% təşkil edərək yayılmasında görə ikinci yerdə olması, onlardan isə allergik konyunktivitinin üstünlük təşkil edib, daha geniş yayılması aşkarlanmışdır. Geniş yayılma səbəbi kimi isə insolyasiyanın çox olması və maldarlıq təsərrüfatının geniş yayılması göstərilmişdir [7].

Yekun

Xızı rayonunda 2015-ci ildə aparılmış 3 çağırış müddəti ərzində hərbi çağırışçılar arasında oftalmoloji xəstəliklərin yayılma tezliyinin araşdırılması göstərir ki, görmə funksiyalarının azalmasına səbəb olan əsas amil refraksiya qüsurlarıdır. Tədqiqatda gözün ön seqment - konyunktival xəstəliklərindən olan allergik konyunktivitlər də görmə orqanında patologiya yaradan səbəblərdən olub çağırışçılar arasında yayılma faktoru kimi ikinci yerdə durur. Beləliklə, çağırışçılar arasında görmə orqanı xəstəliklərinin yayılmasının araşdırılması, onların proqressivləşməsinin profilaktikası üçün erkən diaqnostika və müvafiq tədbirlərin görülməsi labüddür. Xəstəliklərin düzgün qiymətləndirilməsi gənc oğlanların sağlamlığının təmin olunması ilə yanaşı dövlətə və hərbi xidmətə də müsbət təsirini göstərir.

ƏDƏBİYYAT:

1. Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu. 10 fevral 2012.
2. Hərbi-həkim ekspertizası haqqında Əsasnamə: Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2008-ci il 29 fevral tarixli 59 nömrəli qərarı.
3. Qasimov E.M., Hüseynli S.F. Hərbi çağırışçılarda keratokonusun erkən diaqnostikasında şeympflüq kameralı keratopografiyanın rolu və onun müxtəlif mərhələlərində topometrik və topoqrafik parametrlərin qiymətləndirilməsi // Oftalmologiya, Bakı, 2015, N1(17), s.22-29.
4. Александров А.С., Милявская Т.И., Садченко С.Н. Эпидемиология аномалии рефракции у призывников северного флота // Вестн. Офтальмол., 2000, №116, с.29-32.
5. Nowak M.S., Jurowski P., Gos R. et al. Ocular findings among young men: a 12-year prevalence study of military service in Poland // Acta Ophthalmol., 2010, N 88, p.535-540.
6. Dignan A.P. Adecade of experience of examining candidates for entry to the army // J. R. Army Med Corps., 1992, N138, p.19-22.
7. Feyziyeva K.V. Xızı rayonu üzrə aparılan dispanserizasiya çərçivəsində gözün və onun əlavə aparatının aşkarlanmış xəstəliklərinin yayılma tezliyi // Oftalmologiya, Bakı, 2014, N2 (15), s.8-12.
8. Фейзиева К.В. Заболеваемость вследствие рефракционных аномалий у лиц в возрасте старше 18 лет в Хызинском районе Азербайджанской республике // Международный научно-исследовательский журнал, Екатеринбург, 2015, №7 (38), с.66-70.
9. Attebo K., Mitchell P., Cumming R. et al. Prevalence and causes of amblyopia in an adult population // Ophthalmology, 1998, N105, p.154-159.

Фейзиева К.В.

ЧАСТОТА РАСПРОСТРАНЕНИЯ ЗАБОЛЕВАНИЙ ОРГАНА ЗРЕНИЯ У ЛИЦ МОЛОДОГО ВОЗРАСТА, ПРИЗВАННЫХ НА ВОЕННУЮ СЛУЖБУ В ХЫЗИНСКОМ РАЙОНЕ

Центральная Больница Хызинского Района, г. Хызы, Азербайджан

Ключевые слова: военная служба, заболевания органа зрения, рефракционные аномалии

РЕЗЮМЕ

Цель – исследовать и анализировать патологию органа зрения среди призывников за период 3-х призывов в Хызинском районе.

Материал и методы исследования

Исследования проводились на материале комиссии военно-медицинской экспертизы Центральной больницы Хызинского района. Было обследовано 74 призывника в возрасте 18 лет.

Результаты и их обсуждение

Результаты обследования и анализ болезней органа зрения, проведённые в 2015-году среди призывников в Хызинском районе. При выявлении общих заболеваний органа зрения у призывников широко распространены рефракционные аномалии (86.7%) и заболевания конъюнктивы (13.3%). Среди призывников с рефракционными аномалиями были выявлены рефракционные амблиопии, косоглазие и миопическая хориоретинальная дистрофия.

Заключение

Таким образом, для исследования частоты распространенности заболеваний органа зрения среди призывников и профилактики их прогрессирования необходимо проведение ранней диагностики и соответствующих мероприятий.

Feyziyeva K.V.

FREQUENCY OF DISEASES OF ORGAN OF VISION IN THE YOUNG AGE PEOPLE WHICH WERE CALLED UP TO THE MILITARY SERVICE IN KHIZI DISTRICT

Central Hospital of Khizi District, Khizi city, Azerbaijan

Key words: *military service, ocular diseases among young, refraction pathologies*

SUMMARY

Aim – to investigate and analyse the media pathology of recruits for period 3 call-ups.

Material and methods

The research has been conducted on the basis of the commission of military-medical examination at the Central Hospital of Khizi District. 74 recruits at the age of 18 years old were examined.

Results and discussions

The result of examination and analysis of organ of vision that had been conducted in 2015 among the recruits in Khizi region are presented. In defecting of common diseases of organ of vision in recruits the refractive anomalies (86,7%) and diseases of conjunctiva (13,3%) were wide-spreaded. Among the recruits with refractive amblyopia, strabismus and myopic chorioretinal dystrophy were revealed.

Conclusion

The early diagnosis among recruits is very important to estimate the dynamics of observation, treatment and opportunity to become a military serviceman.

Korrespondensiya üçün:

Feyziyeva Könül Vaqif qızı, Xızı Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının həkim-oftalmoloqu.

Ünvan: Xızı Rayon Mərkəzi Xəstəxanası, H.Əliyev pr., Xızı şəh., Azərbaycan

E-mail: kenulv@yahoo.com